

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут права
Кафедра історії

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС "ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА ТА МЕТОДИКА ЇЇ
НАВЧАННЯ"

Рівень вищої освіти	Перший рівень
Спеціальність: освітня програма	014 Середня освіта: Середня освіта (Історія)

Затверджено рішенням Ради з якості ННП

Голова Ради з якості ННП
Стогова Ольга Володимирівна

ДАНІ ПРО ПОГОДЖЕННЯ

Розробник

Власенко Валерій Миколайович

Лобко Наталія Вікторівна

Розглянуто і схвалено на засіданні робочої проєктної групи (РПГ) освітньої програми Середня освіта (Історія)	Керівник РПГ (гарант програми) Гончаренко Анатолій Володимирович
Розглянуто і схвалено на засіданні Кафедра історії	Завідувач кафедри Дегтярьов Сергій Іванович

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Інтегрований курс "Громадянська освіта та методика її навчання"
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут права. Кафедра історії
Розробник(и)	Лобко Наталія Вікторівна, Власенко Валерій Миколайович
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год., з яких 1 кред. ЄКТС, 30 год. становить курсова робота. Для денної форми навчання 78 год. становить контактна робота з викладачем (30 год. лекцій, 48 год. практичних занять), 72 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Середня освіта (Історія)"
Передумови для вивчення дисципліни	Історія України, Методика навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін, Цифрові технології в освіті
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою громадянської освіти та методики її навчання є формування і розвиток у громадян України громадянських компетентностей, спрямованих на утвердження і захист державності та демократії, здатності відстоювати свої права, відповідально ставитися до громадянських обов'язків, брати відповідальність за власне життя, за налагодження гармонійних стосунків між членами сім'ї, за життя територіальної громади

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Вступ. Предмет, мета та завдання громадянської освіти

Актуальність, предмет, мета, завдання та основоположні засади навчальної дисципліни. Теоретичні основи курсу. Зміст інтегрованого курсу. Особливості громадянської освіти в НУШ. Аналіз шкільних підручників з громадянської освіти.

Тема 2 Особистість та її ідентичність

Ідентичність та її види. Громадянська ідентичність. Змінний характер ідентичності. Самовизначення. Ідентифікація. Особиста гідність. Совість. Соціалізація особистості. Соціалізація як ресурс формування громадянської ідентичності. Соціалізація в сім'ї. Соціалізація серед однолітків. Молодіжні субкультури. Партнерські стосунки в сім'ї. Трансформація моделей сім'ї. Самореалізація людини Самореалізація і розвиток. Індивідуальність особистості. Життєві цінності й пріоритети. Активна громадянська позиція. Мобільність і адаптивність людини. Креативність.

Тема 3 Права і свободи людини

Людська гідність і права людини. Рівноправність. Охорона й захист людської гідності. Еволюція прав людини. Основоположні права і свободи людини. Класифікація прав людини. Борці за права людини. Взаємовідносини «людина – держава». Верховенство права. Права і свободи людини та відповідальність держави за їх дотримання, гарантування та захист. Права дитини. Конвенція. ООН про права дитини. Захист прав дитини. Механізми захисту прав людини і прав дитини. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини. Національні механізми захисту прав людини, їх класифікація. Правозахисні організації.

Тема 4 Людина в соціокультурному просторі. Мистецтво жити в суспільстві

Соціальна структура суспільства. Соціальна згуртованість, солідарність і відповідальність. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність. Роль спілкування в житті людини й суспільства. Вербальна й невербальна комунікація. Дискримінація. Конфлікти. Поняття стереотипів і упереджень. Забобони. Подолання стереотипів. Поняття дискримінації, її форми та прояви. Толерантність та інклюзія. Поняття конфлікту, його види. Стадії конфлікту. Способи подолання конфліктів. Переговори і медіація. Консенсус і компроміс.

Тема 5 Демократичне суспільство та його цінності

Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичних країнах. Виборче право і виборчий процес. Роль політичних партій в розвитку демократії. Громадські організації: правовий статус, діяльність та вплив на демократію. Громадянське суспільство, його функції. Роль громадян у функціонуванні громадянського суспільства. Громадянське суспільство та правова держава. Громада, її роль в житті людини, суспільства, держави. Реалізація та захист громадою своїх прав і законних інтересів. Вплив громадян на вирішення проблем громади. Громадянська участь у житті суспільства. Школа – простір демократії. Учніське самоврядування. Дитячі й молодіжні громадські об'єднання. Молодіжні соціальні проекти.

Тема 6 Світ інформації та мас-медіа

Поняття мас-медіа та його різновиди (книга, преса, фото, радіо, кіно, телебачення, Інтернет, мобільний зв'язок). Роль інформації та медіа в сучасному світі. Реклама. Вплив мас-медіа на формування громадської думки. Медіа і демократія. Свобода слова. Баланс між свободою вираження поглядів та відповідальністю. Цензура. Замовні матеріали («джинса») та їхні ознаки. Суспільні медіа. Маніпуляції в медіапросторі. Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа. Приватність та конфіденційність у віртуальному світі. Цифрова ідентичність. Соціальні мережі. Права людини в Інтернеті. Безпека та етика поведінки у мережі. Кіберзлочинність. Захист прав дітей та молоді в Інтернеті.

Тема 7 Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту

Економіка як сфера життя людей. Економічні потреби та блага. Процеси для задоволення потреб: виробництво, розподіл, обмін і споживання. Учасники економічних відносин. Сталий розвиток. Ринкова економіка. Функції держави в ринковій економіці. Державний бюджет, податки, напрямки видатків. Домашнє господарство як власник і споживач. Раціональне споживання. Права споживачів. Бюджет домогосподарств: види доходів, напрямки витрат, заощадження. Підприємництво. Правовий захист бізнесу. Ринок праці. Учасники ринку праці: роботодавці і наймані працівники. Поняття професії, спеціальності, кваліфікації працівника. Заробітна плата найманого працівника. Лобювання інтересів, корупція. Причини та наслідки корупції в економіці та політиці. Шляхи її подолання.

Тема 8 Україна, Європа, світ

Поняття інтеграції та глобалізації. Вплив глобалізаційних процесів на економіку, культуру, довкілля, людину. Витоки та процес європейської інтеграції. Міграційні процеси. Види і форми міграції. Міжнародні відносини та міжнародне право. Система безпеки. Міжнародне гуманітарне право. Урядові і неурядові міжнародні організації. Україна – член європейського та світового співтовариства. Європейське і світове співробітництво. Участь України в ООН, ОБСЄ, Раді Європи, СОТ тощо. Європейський вибір України. Угода про асоціацію Україна – ЄС.

Тема 9 Становлення громадянської освіти в українській школі

Актуальність громадянської освіти. Витоки розвитку громадянської освіти наприкінці ХХ ст. Перші спроби викладання громадянської освіти як окремого предмета. Розвиток громадянської освіти на початку ХХ ст. Основні етапи, характеристики, особливості.

Тема 10 Зміст громадянської освіти

Поняття громадянської освіти. Структура: громадянські знання, громадянські вміння і досвід, громадянські чесноти, громадянська компетентність, громадянська відповідальність. Предметна модель: монопредметність, поліпредметність, наскрізність. Принципи шкільної громадянської освіти: зв'язок з практичною діяльністю, орієнтація на позитивні соціальні дії, демократичність, плюралізм.

<p>Тема 11 Засоби реалізації завдань громадянської освіти</p> <p>Міжпредметна (міждисциплінарна) модель громадянської освіти. Суспільствознавчі та гуманітарні предмети: історія, правознавство, економіка, етика, література, соціальна географія, права людини, основи демократії. Міжпредметні інтегровані моделі запровадження громадянської освіти. Формування ключових компетентностей учнів, зокрема громадянську. Особливості різних галузей щодо реалізації їх громадянського потенціалу.</p>
<p>Тема 12 Особливості та методики предмета "Громадянська освіта"</p> <p>Загальна характеристика змісту та методики курсу за чинною програмою. створення смислів, інтеграція, орієнтація на цінності, інтерактивне навчання. Роль інтеракції в навчанні учнів громадянської освіти. Вимоги до шкільних підручників із громадянської освіти та їх використання в навчанні. Викликами щодо діяльності й особистості педагога.</p>
<p>Тема 13 Підготовка та проведення уроків та практичних занять з громадянської освіти</p> <p>Цілепокладання у навчанні учнів курсу. Структура компетентнісного уроку з громадянської освіти. Практичне заняття як форма навчання старшокласників громадянству. Інтерактивні технології навчання на уроках.</p>
<p>Тема 14 Методичні розробки уроків і практичних занять</p> <p>Структура, методика реалізації кожної частини уроку та практичного заняття. Використання різноманітних практичних методів: проведення дебатів, рольових ігор та симуляцій, вивчення кейсів, перегляд та обговорення фільмів, виставок, організація досліджень, презентацій. Приклади проведення занять.</p>
<p>Тема 15 Оцінювання результатів навчання учнів</p> <p>Основні цілі, функції, етапи оцінювання. Формувальне оцінювання: європейський досвід - вироблення навичок, умінь, формування ціннісних орієнтацій людини і громадянина. Методи і прийоми формувального оцінювання на уроках та практичних заняттях з громадянської освіти. Структура оцінювальної діяльності викладача.</p>

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	Знати історію становлення громадянської освіти, її термінологію, структуру, періодизацію й основні етапи розвитку
PH2	Виявляти й опрацьовувати джерела інформації із громадянської освіти та методики її навчання
PH3	Вміти взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах партнерства
PH4	Застосовувати методи, методики та технології розвитку критичного мислення в учнів

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 014 Середня освіта:

ПР1	Знати та дотримуватися вимог Державного стандарту базової середньої освіти у професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності.
ПР4	Реалізовувати свої громадянські права і обов'язки, усвідомлювати та утверджувати цінності демократичного суспільства у професійній діяльності.
ПР6	Знати законодавчі вимоги щодо змісту загальної середньої освіти відповідного рівня та форм організації освітнього процесу (державні стандарти, типові освітні програми, модельні навчальні програми).
ПР8	Добирати дидактичні матеріали для вивчення учнями окремих тем/розділів навчальної програми відповідно до обов'язкових результатів навчання.
ПР10	Використовувати міжпредметні зв'язки, інтеграцію змісту різних освітніх галузей.
ПР12	Застосовувати методики і технології розвитку критичного мислення в учнів
ПР14	Володіти методиками формування та розвитку ціннісних ставлень в учнів.
ПР16	Орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, перевіряти її достовірність, оперувати нею у професійній діяльності.
ПР19	Усвідомлювати вплив вікових особливостей учнів на різні сфери їх розвитку, психічні процеси та використовувати відповідні форми і методи роботи з учнями; розпізнавати індивідуальні особливості учнів (навчальні стилі, типи темпераменту, особливості розвитку тощо) та враховує їх під час планування та здійснення освітнього процесу.
ПР21	Підтримувати взаємодію між учнями для сприяння їхньому соціальному розвитку, формувати навички взаємодопомоги та співпраці.
ПР23	Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу конструктивно та безпечно, поважаючи розмаїття думок і поглядів, приймаючи та поцінуючи інакшість.
ПР24	Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах партнерства.
ПР29	Планувати освітній процес на основі освітньої програми закладу освіти і навчальних програм з предметів (інтегрованих курсів) з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти.
ПР31	Організовувати навчальні заняття різних типів, застосовувати різні види і форми навчально-пізнавальної діяльності учнів.
ПР33	Аналізувати результати навчання учнів з метою подальшого врахування в освітньому процесі; використовувати методи та прийоми розвитку в учнів здатності до самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання
ПР35	Добирати та застосовувати інноваційні форми, методи, прийоми, засоби навчання у педагогічній діяльності.

7. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних компетентностей

Програмні компетентності, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:
Для спеціальності 014 Середня освіта:

ПК1	ЗК1 .Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ПК2	ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ПК3	ФК1. Здатність виконувати вимоги Державного стандарту базової середньої освіти у професійній діяльності з урахуванням предметної спеціальності.
ПК4	ФК2. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.
ПК5	ФК3. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.
ПК6	ФК4. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей.
ПК7	ФК5. Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів.
ПК8	ФК9. Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.
ПК9	ФК12. Здатність використовувати навчально-методичний інструментарій, обладнання навчального й загального призначення для кабінетів (за предметними спеціальностями); мультимедійне обладнання.
ПК10	ФК13. Здатність враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів для формування мотивації учнів та організації їхньої пізнавальної діяльності, розвитку позитивної самооцінки, я-ідентичності.
ПК11	ФК14. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.
ПК12	ФК16. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.
ПК13	ФК17. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
ПК14	ФК20. Здатність планувати, організовувати освітній процес з використанням різних видів і форм навчально-пізнавальної діяльності, прогнозувати результати освітнього процесу.
ПК15	ФК21. Здатність здійснювати оцінювання рівня навчальних досягнень учнів, аналізувати результати їхнього навчання, навчати учнів самооцінювання та взаємооцінювання.
ПК16	ФК23. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Вступ. Предмет, мета та завдання громадянської освіти

<p>Лк1 "Вступ. Предмет, мета та завдання громадянської освіти" (денна)</p> <p>Актуальність, предмет, мета, завдання та основоположні засади навчальної дисципліни. Зміст інтегрованого курсу. Особливості громадянської освіти в НУШ. Аналіз шкільних підручників з громадянської освіти.</p>
<p>Пр1 "Вступ. Предмет, мета та завдання громадянської освіти" (денна)</p> <p>1. Предмет, мета, завдання і засади навчальної дисципліни. 2. Зміст інтегрованого курсу. 3. Особливості громадянської освіти в НУШ. 4. Аналіз шкільних підручників з громадянської освіти.</p>
<p>Тема 2. Особистість та її ідентичність</p>
<p>Лк2 "Особистість та її ідентичність" (денна)</p> <p>Ідентичність та її види. Громадянська ідентичність. Змінний характер ідентичності. Самовизначення. Ідентифікація. Особиста гідність. Совість. Соціалізація особистості. Соціалізація як ресурс формування громадянської ідентичності. Соціалізація в сім'ї. Соціалізація серед однолітків. Молодіжні субкультури. Партнерські стосунки в сім'ї. Трансформація моделей сім'ї. Самореалізація людини Самореалізація і розвиток. Індивідуальність особистості. Життєві цінності й пріоритети. Активна громадянська позиція. Мобільність і адаптивність людини. Креативність.</p>
<p>Пр2 "Особистість та її ідентичність" (денна)</p> <p>1. Ідентичність та її види. 2. Громадянська ідентичність. 3. Змінний характер ідентичності. 4. Самовизначення. Ідентифікація. 5. Особиста гідність. Совість.</p>
<p>Пр3 "Особистість та її ідентичність" (денна)</p> <p>1. Соціалізація особистості. Соціалізація як ресурс формування громадянської ідентичності. 2. Соціалізація серед однолітків. Молодіжні субкультури. 3. Трансформація моделей сім'ї. 4. Самореалізація людини Індивідуальність особистості. 5. Життєві цінності й пріоритети. Активна громадянська позиція.</p>
<p>Тема 3. Права і свободи людини</p>
<p>Лк3 "Права і свободи людини" (денна)</p> <p>Людська гідність і права людини. Рівноправність. Охорона й захист людської гідності. Еволюція прав людини. Основоположні права і свободи людини. Класифікація прав людини. Борці за права людини. Взаємовідносини «людина – держава». Верховенство права. Права і свободи людини та відповідальність держави за їх дотримання, гарантування та захист. Права дитини. Конвенція. ООН про права дитини. Захист прав дитини. Механізми захисту прав людини і прав дитини. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини. Національні механізми захисту прав людини, їх класифікація. Правозахисні організації.</p>
<p>Пр4 "Права і свободи людини" (денна)</p> <p>1. Людська гідність і права людини. Рівність. Свобода. 2. Еволюція прав людини. 3. Основоположні права і свободи людини. 4. Класифікація прав людини. 5. Борці за права людини.</p>

Пр5 "Людина і держава" (денна)

1. Взаємовідносини «людина — держава». Верховенство права. 2. Права і свободи людини. Зобов'язання держави. 3. Позитивні і негативні зобов'язання держави. 4. Права дитини. 5. Механізми захисту прав людини. Гарантії прав і свобод людини. Світові і національні механізми захисту прав людини.

Тема 4. Людина в соціокультурному просторі. Мистецтво жити в суспільстві

Лк4 "Людина в соціокультурному просторі. Мистецтво жити в суспільстві" (денна)

Соціальна структура суспільства. Соціальна згуртованість, солідарність і відповідальність. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність. Роль спілкування в житті людини й суспільства. Вербальна й невербальна комунікація. Дискримінація. Конфлікти. Поняття стереотипів і упереджень. Забобони. Подолання стереотипів. Поняття дискримінації, її форми та прояви. Толерантність та інклюзія. Поняття конфлікту, його види. Стадії конфлікту. Способи подолання конфліктів. Переговори і медіація. Консенсус і компроміс.

Пр6 "Соціокультурна багатоманітність" (денна)

1. Суспільство. Соціальна структура суспільства. Соціальні цінності. 2. Соціальна стратифікація. 3. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність.

Пр7 "Ефективна комунікація" (денна)

1. Форми соціальної взаємодії. 2. Роль спілкування в житті людини й суспільства. Вербальна й невербальна комунікація. 3. Стереотипи та їхня роль у житті людини і суспільства. 4. Дискримінація. Конфлікти

Тема 5. Демократичне суспільство та його цінності

Лк5 "Демократичне суспільство та його цінності" (денна)

Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичних країнах. Виборче право і виборчий процес. Роль політичних партій в розвитку демократії. Громадські організації: правовий статус, діяльність та вплив на демократію.

Лк6 "Демократичне суспільство та його цінності" (денна)

Громадянське суспільство, його функції. Роль громадян у функціонуванні громадянського суспільства. Громадянське суспільство та правова держава. Громада, її роль в житті людини, суспільства, держави. Реалізація та захист громадою своїх прав і законних інтересів. Вплив громадян на вирішення проблем громади. Громадянська участь у житті суспільства. Школа – простір демократії. Учніське самоврядування. Дитячі й молодіжні громадські об'єднання. Молодіжні соціальні проекти.

Пр8 "Демократія та самоврядування" (денна)

1. Демократія та самоврядування. 2. Шкільна громада. Врядування та управління школою. Учніське самоврядування. 3. Дитячі й молодіжні об'єднання й рухи. Молодіжні соціальні проекти. 4. Територіальна громада та її види. 5. Вплив громадян на вирішення проблем громади.

Пр9 "Громадянське суспільство" (денна)

1. Соціальна згуртованість, солідарність та взаємодія людей у суспільстві. 2 Соціальна активність людини та її форми. Громадські ініціативи. 3. Явище «громадянське суспільство». Громадянське суспільство та правова держава. 4. Пряма і представницька демократія.

Пр10 "Демократична держава" (денна)

1. Поняття "державна демократія". Пряма і представницька демократія. 2. Держава і суверенітет народу. 3. Зміст поняття «держава». 4. Участь громадян у житті демократичної держави. 5. Демократичні процедури. Вибори. Выборчі системи. Референдум.

Тема 6. Світ інформації та мас-медіа

Лк7 "Світ інформації та мас-медіа" (денна)

Поняття мас-медіа та його різновиди (книга, преса, фото, радіо, кіно, телебачення, Інтернет, мобільний зв'язок). Роль інформації та медіа в сучасному світі. Реклама. Вплив мас-медіа на формування громадської думки. Медіа і демократія. Свобода слова. Баланс між свободою вираження поглядів та відповідальністю. Цензура. Замовні матеріали («джинса») та їхні ознаки.

Лк8 "Світ інформації та мас-медіа" (денна)

Суспільні медіа. Маніпуляції в медіапросторі. Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа. Приватність та конфіденційність у віртуальному світі. Цифрова ідентичність. Соціальні мережі. Права людини в Інтернеті. Безпека та етика поведінки у мережі. Кіберзлочинність. Захист прав дітей та молоді в Інтернеті.

Пр11 "Комунікація, інформація, мас-медіа, демократія" (денна)

1. Комунікація, інформація, мас-медіа. Різновиди медіа. Реклама. 2. Медіа і демократія. Свобода, етика і відповідальність. 3. Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа.

Пр12 "Інтернет" (денна)

1. Інтернет. Авторське право в сучасному світі. Приватність і конфіденційність у віртуальному світі. Цифрова ідентичність. Соціальні мережі. 2. Цифрова ідентичність. 3. Права людини в інтернеті. Безпека та етика поведінки в мережі. 4. Кіберзлочинність.

Тема 7. Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту

Лк9 "Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту" (денна)

Економіка як сфера життя людей. Економічні потреби та блага. Процеси для задоволення потреб: виробництво, розподіл, обмін і споживання. Учасники економічних відносин. Сталий розвиток.

Лк10 "Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту" (денна)

Ринкова економіка. Функції держави в ринковій економіці. Державний бюджет, податки, напрямки видатків. Домашнє господарство як власник і споживач. Раціональне споживання. Права споживачів. Бюджет домогосподарств: види доходів, напрямки витрат, заощадження. Підприємництво. Правовий захист бізнесу. Ринок праці. Учасники ринку праці: роботодавці і наймані працівники. Поняття професії, спеціальності, кваліфікації працівника. Заробітна плата найманого працівника. Лобіювання інтересів, корупція. Причини та наслідки корупції в економіці та політиці. Шляхи її подолання.

Пр13 "Соціальні цілі економіки та сталий розвиток" (денна)

1. Економіка в житті суспільства. 2. Економічні потреби та економічні блага. 3. Суспільне виробництво, його структура та фактори. Суспільний добробут. 4. Економічні суб'єкти та їх взаємодія в економіці. 5. Ресурси та їх обмеженість. Проблема економічного вибору. Охорона навколишнього середовища. 6. Сутність, цілі і складові сталого розвитку

Пр14 "Ринкова економіка. Підприємництво. Економіка домогосподарства." (денна)

1. Сутність, принципи, переваги й недоліки ринкової економіки. 2. Ринок та економічний механізм його функціонування. Гроші. 3. Функції держави в ринковій економіці. Соціальна держава. 4. Сутність та функції домогосподарства в економіці. Бюджет домогосподарства. 5. Сутність підприємництва та його види. Бізнес. Правовий захист бізнесу.

Пр15 "Ринок праці. Лобіювання інтересів і корупція" (денна)

1. Ринок праці та його суб'єкти. Характеристики працівника як суб'єкта ринку праці. 2. Заробітна плата як дохід працівника. 3. Лобізм та його види. 4. Сутність, причини та наслідки корупції. Шляхи подолання корупції.

Тема 8. Україна, Європа, світ

Лк11 "Україна, Європа, світ" (денна)

Поняття інтеграції та глобалізації. Вплив глобалізаційних процесів на економіку, культуру, довкілля, людину. Витоки та процес європейської інтеграції. Міграційні процеси. Види і форми міграції. Міжнародні відносини та міжнародне право. Система безпеки. Міжнародне гуманітарне право. Урядові і неурядові міжнародні організації. Україна – член європейського та світового співтовариства. Європейське і світове співробітництво. Участь України в ООН, ОБСЄ, Раді Європи, СОТ тощо. Європейський вибір України. Угода про асоціацію Україна – ЄС.

Пр16 "Інтеграція та глобалізація. Міжнародні відносини і міжнародне право" (денна)

1. Поняття інтеграції та глобалізації. Витоки та процес європейської інтеграції. 2. Міграційні процеси. 3. Глобальні проблеми сучасності. 4. Міжнародні відносини та міжнародне право.

Пр17 "Україна — член європейського та світового співтовариства" (денна)

1. Участь України в роботі міжнародних організацій. 2. Європейська інтеграція. 3. Європейська політика сусідства, Східне партнерство. 4. Угода про асоціацію Україна — ЄС.

Тема 9. Становлення громадянської освіти в українській школі
<p>Лк12 "Становлення громадянської освіти в українській школі" (денна)</p> <p>Актуальність громадянської освіти. Витоки розвитку громадянської освіти наприкінці ХХ ст. Перші спроби викладання громадянської освіти як окремого предмета. Розвиток громадянської освіти на початку ХХ ст. Основні етапи, характеристики, особливості.</p>
<p>Пр18 "Становлення громадянської освіти в українській школі" (денна)</p> <p>1. Актуальність громадянської освіти. 2. Витоки розвитку громадянської освіти наприкінці ХХ ст. 3. Розвиток громадянської освіти на початку ХХ ст. 4. Основні етапи, характеристики, особливості.</p>
Тема 10. Зміст громадянської освіти
<p>Лк13 "Зміст громадянської освіти" (денна)</p> <p>Поняття громадянської освіти. Структура: громадянські знання, громадянські вміння і досвід, громадянські чесноти, громадянська компетентність, громадянська відповідальність. Предметна модель: монопредметність, поліпредметність, наскрізність. Принципи шкільної громадянської освіти: зв'язок з практичною діяльністю, орієнтація на позитивні соціальні дії, демократичність, плюралізм.</p>
<p>Пр19 "Зміст громадянської освіти" (денна)</p> <p>1. Поняття громадянської освіти. 2. Структура громадянської освіти. 3. Предметна модель громадянської освіти. 3. Принципи шкільної громадянської освіти..</p>
Тема 11. Засоби реалізації завдань громадянської освіти
<p>Лк14 "Засоби реалізації завдань громадянської освіти" (денна)</p> <p>Міжпредметна (міждисциплінарна) модель громадянської освіти. Суспільствознавчі та гуманітарні предмети: історія, правознавство, економіка, етика, література, соціальна географія, права людини, основи демократії. Міжпредметні інтегровані моделі запровадження громадянської освіти. Формування ключових компетентностей учнів, зокрема громадянську. Особливості різних галузей щодо реалізації їх громадянського потенціалу.</p>
<p>Пр20 "Засоби реалізації завдань громадянської освіти" (денна)</p> <p>1. Міжпредметна (міждисциплінарна) модель громадянської освіти. 2. Суспільствознавчі та гуманітарні предмети. 3. Міжпредметні інтегровані моделі запровадження громадянської освіти. 4. Формування ключових компетентностей учнів, зокрема громадянську. 5. Особливості різних галузей щодо реалізації їх громадянського потенціалу.</p>
Тема 12. Особливості та методики предмета "Громадянська освіта"
<p>Лк15 "Особливості та методики предмета "Громадянська освіта"" (денна)</p> <p>Загальна характеристика змісту та методики курсу за чинною програмою. створення смислів, інтеграція, орієнтація на цінності, інтерактивне навчання. Роль інтеракції в навчанні учнів громадянської освіти. Вимоги до шкільних підручників із громадянської освіти та їх використання в навчанні. Викликами щодо діяльності й особистості педагога.</p>

<p>Пр21 "Особливості та методики предмета "Громадянська освіта"" (денна)</p> <p>1. Загальна характеристика змісту та методики курсу за чинною програмою. 2. Роль інтеракції в навчанні учнів громадянської освіти. 3. Вимоги до шкільних підручників із громадянської освіти та їх використання в навчанні. 4. Виклики щодо діяльності й особистості педагога.</p>
<p>Тема 13. Підготовка та проведення уроків та практичних занять з громадянської освіти</p>
<p>Пр22 "Підготовка та проведення уроків та практичних занять з громадянської освіти" (денна)</p> <p>1. Цілепокладання у навчанні учнів курсу. 2. Структура компетентнісного уроку з громадянської освіти. 3. Практичне заняття як форма навчання старшокласників громадянству. 4. Інтерактивні технології навчання на уроках.</p>
<p>Тема 14. Методичні розробки уроків і практичних занять</p>
<p>Пр23 "Методичні розробки уроків і практичних занять" (денна)</p> <p>1. Структура, методика реалізації кожної частини уроку та практичного заняття. 2. Використання різноманітних практичних методів: проведення дебатів, рольових ігор та симуляцій, вивчення кейсів, перегляд та обговорення фільмів, виставок, організація досліджень, презентацій. 3. Приклади проведення занять.</p>
<p>Тема 15. Оцінювання результатів навчання учнів</p>
<p>Пр24 "Оцінювання результатів навчання учнів" (денна)</p> <p>1. Основні цілі, функції, етапи оцінювання. 2. Формувальне оцінювання: європейський досвід - вироблення навичок, умінь, формування ціннісних орієнтацій людини і громадянина. 3. Методи і прийоми формувального оцінювання на уроках та практичних заняттях з громадянської освіти. 4. Структура оцінювальної діяльності викладача.</p>

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Практикоорієнтоване навчання
МН3	Навчання на основі досліджень (RBL)

Лекції надають здобувачам теоретичну основу знань з громадянської освіти та методики її навчання. (РН 1). Лекційне навчання доповнюється практичними заняттями, які надають здобувачам можливість аналізувати та критично оцінювати набуті теоретичні знання. (РН 2, РН 3, РН 4). Виконання презентацій передбачає застосування здобувачами вміння самостійно працювати зі спеціальною літературою, знаходити і аналізувати потрібну інформацію. (результати навчання РН 1, РН 2, РН 3, РН 4). Самостійному навчанню сприятиме підготовка до практичних занять та презентацій.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка курсової роботи
НД2	Інтерактивні лекції
НД3	Виконання практичних завдань

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$21 \leq RD < 59$
Можливе одноразове повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 20$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Застосування лекційних теоретичних знань в підготовці до практичних занять за темами 1-15. Мета – поглиблення знань, формування, закріплення знань, умінь і навичок, застосування їх у нових ситуаціях. Опитування передбачає самоконтроль ефективності засвоєння знань, умінь, навичок, повторення вивченого. Цей вид навчання орієнтує на репродуктивне засвоєння знань, умінь і навичок.	впродовж семестру за розкладом занять	отримання балів
МФО2 Проміжне оцінювання виконання індивідуального пошуково-дослідницького завдання (підготовка, презентація, захист)	Поглиблення й деталізація наукових знань, отриманих студентами на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення умінь і навичок, розвиток наукового мислення та усного мовлення студентів.	під час практичних занять	засвоєння матеріалу

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Написання та захист курсової роботи			
МСО2 Звіт за результатами виконання практичних робіт	Застосування лекційних теоретичних знань при підготовці до практичних занять за темами 1-15. Мета – поглиблення знань, формування, закріплення знань, умінь і навичок, застосування їх у нових ситуаціях. Опитування передбачає самоконтроль ефективності засвоєння знань, умінь, навичок, повторення вивченого. Цей вид навчання орієнтує на репродуктивне засвоєння знань, умінь і навичок.	впродовж семестру	отримання балів
МСО3 Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист)	Отримання практичного та теоретичного досвіду роботи з інформаційними джерелами під час підготовки презентаційних робіт.	останнє практичне заняття	отримання балів
МСО4 Підсумковий контроль: екзамен	Контроль та перевірка засвоєної навчальної інформації, формування знань, умінь і навичок, сесійний тиждень	сесійний тиждень	отримання балів

Контрольні заходи:

	Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення	100 балів	
МСО2. Звіт за результатами виконання практичних робіт	40	
усне опитування	40	Ні
МСО3. Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист)	20	
презентація	20	Ні
МСО4. Підсумковий контроль: екзамен	40	
	40	Ні

Курсова робота:

	Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення	100 балів	
МСО1. Написання та захист курсової роботи	100	
	100	Ні

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі усних (40 балів) і письмових (40 балів) опитувань та індивідуальних презентацій (20 балів). Всі роботи повинні бути виконані самостійно. Після вивчення дисципліни здобувачі складають іспит, який проводиться в письмовій формі

Оцінка курсової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, яка складається з двох частин: 1) виконання курсової роботи (до 70 балів) і 2) захисту (до 30 балів). Оцінка А «відмінно» (90-100 балів) ставиться, якщо студент: 1. Показав глибокі теоретичні знання з вивчених дисциплін, з яких виконана курсова робота; 2. Оволодів первинними навиками дослідницької роботи: збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати їх, формулювати висновки; 3. Дає свої пропозиції і рекомендації з предмета дослідження; 4. Виконав роботу грамотно літературною українською мовою; 5. Оформив роботу відповідно до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін; 6. На захисті продемонстрував глибокі знання з теми дослідження, твердо і впевнено відповів на запитання членів комісії. Оцінка В «добре» (80-89 балів) ставиться, якщо студент: 1. Показав досить високі теоретичні знання з цієї дисципліни, з якої виконана курсова робота; 2. Оволодів первинними навиками дослідницької роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури; 3. Дає свої пропозиції і рекомендації з предмета дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування; 4. Виконав роботу грамотно літературною українською мовою, але допустив нечисленні граматичні та стилістичні помилки; 5. Оформив роботу відповідно до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін; 6. На захисті продемонстрував добрі знання з теми дослідження відповів на запитання членів комісії. Оцінка С «добре» (71-79 балів) ставиться, якщо студент: 1. Показав досить високі теоретичні знання з цієї дисципліни, з якої виконана курсова робота; 2. Оволодів первинними навиками дослідницької роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури; мають місце окремі неточності; 3. Дає свої пропозиції і рекомендації з предмета дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування; 4. Виконав роботу грамотно літературною українською мовою, але допустив граматичні та стилістичні помилки; 5. Оформив роботу відповідно до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін; 6. На захисті продемонстрував добрі знання з теми дослідження, відповів на більшість запитань членів комісії. Оцінка Д «задовільно» (61-70 балів) ставиться, якщо студент: 1. Показав достатні теоретичні знання з цієї дисципліни, з якої виконана курсова робота; 2. В основному оволодів первинними навиками дослідницької роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, однак допускає в роботі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу; мають місце окремі фактичні помилки і неточності; 3. Не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження або обґрунтувати їх; 4. Допускає помилки в оформленні роботи та її

наукового апарату; 5. Допускає численні граматичні та стилістичні помилки; 6. Подав роботу до захисту у визначений кафедрою термін

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди
ЗН2	Наочні засоби
ЗН3	Інформаційні освітні сайти

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Навчальна програма «Громадянська освіта» для закладів загальної середньої освіти. 10 клас. Рівень стандарту (наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698). URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/navchalna.programa.2022.hromadyanska.osvita-10.pdf
2	Громадянська освіта. Інтегрований курс. Рівень стандарту: підручник для 10 класу закл. заг. серед. освіти / І. Д. Васильків та ін. Тернопіль: Астон, 2023. 294 с.
3	Громадянська освіта в умовах безпекових викликів і загроз: навчальний посібник / за ред. А. М. Круглашова, Н. Ю. Ротар, І. В. Цікул. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. 184 с.
4	Зелена О. Шкільний курс «Громадянська освіта» та методика його навчання у закладах середньої освіти III ступеня : методичні матеріали до семінарських занять. Дрогобич: ДДПУ ім. І. Франка, 2023. 34 с.
Допоміжна література	
5	Громадянська освіта та методика її навчання: Підручник для студентів педагогічних закладів вищої освіти / За загальною редакцією Т. В. Бакка, Т. В. Мелещенко. Київ: УОВЦ «Оріон», 2019. 320 с.
6	Ремех Т.О., Пометун О.І. Методика навчання учнів ліцею громадянської освіти: методичний посібник [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 222 с.
7	Компас. Посібник з освіти з прав людини за участю молоді / за ред. Брандер П., Кін Е. та інш. / Рада Європи, 2020. 490 с.
8	Клюзко К., Колесник Л. Громадянська освіта: мистецтво творити зміни. Київ: Компринт, 2020. 74 с.
9	Участь молоді у розвитку громадянського суспільства в Україні: колективна монографія / Палагнюк Ю. В., Костєва Т. Б., Соловійова А. С. та ін.; під заг. ред. Ю. В. Палагнюк, О. Л. Файчук. Миколаїв: Іліон, 2021. 328 с.

10	Кришмарел В. Ю., Малієнко Ю. Б., Мацейків Т. І., Ремех Т. О. Актуальні питання компетентісно орієнтованої методики навчання історії та громадянської освіти в ліцеї: методичний посібник [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 334 с.
11	Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі: методичний посібник. [Електронне видання] / Топузов О. М., Алексєєва С. В., Малихін О. В., Арістова Н. О. Київ: Освіта, 2024. 113 с.
12	Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність: підручник для вчителів / перекл. з англ. Київ: Центр вільної преси, 2017. 319 с.
13	Громадянська освіта. 3D демократії: думаємо, дбаємо, діємо: метод. посіб. для 10 кл. : в 7 ч. / [П. Вербицька та ін.; за ред. П. Кендзьора] ; [Асоц. викл. історії та сусп. дисциплін "Нова доба"]. Львів : Панорама, 2018.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
14	Концепція розвитку громадянської освіти України: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text
15	Держстандарт базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898): https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text
16	Інститут педагогіки НАПН України: https://undip.org.ua/rubric/metodman/
17	Нова українська школа [електронний ресурс]: https://nus.org.ua/
18	Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства і освіти з прав людини: https://www.coe.int/uk/web/compass/council-of-europe-charter-on-education-for-democratic-citizenship-and-human-rights-education

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Програма навчальної дисципліни	Усього годин	Навчальна робота, аудиторних годин				Самостійна робота здобувача вищої освіти за видами, годин					
			Усього, ауд. год.	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Усього, год.	Самостійне опрацювання матеріалу	Підготовка до практичних занять	Підготовка до лабораторних робіт	Підготовка до контрольних заходів	Виконання самостійних позааудиторних завдань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
денна форма навчання												
1	Вступ. Предмет, мета та завдання громадянської освіти	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
2	Особистість та її ідентичність	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
3	Права і свободи людини	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
4	Людина в соціокультурному просторі. Мистецтво жити в суспільстві	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
5	Демократичне суспільство та його цінності	12.5	10	4	6	0	2.5	1	1.5	0	0	0
6	Світ інформації та мас-медіа	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
7	Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту	12.5	10	4	6	0	2.5	1	1.5	0	0	0
8	Україна, Європа, світ	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
9	Становлення громадянської освіти в українській школі	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
10	Зміст громадянської освіти	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
11	Засоби реалізації завдань громадянської освіти	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
12	Особливості та методики предмета "Громадянська освіта"	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
13	Підготовка та проведення уроків та практичних занять з громадянської освіти	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
14	Методичні розробки уроків і практичних занять	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
15	Оцінювання результатів навчання учнів	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
Контрольні заходи												

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	екзамен	30	0	0	0	0	30	0	0	0	30	0
Індивідуальні завдання												
1	курсова робота	30	0	0	0	0	30	0	0	0	0	30
<i>Всього з навчальної дисципліни (денна форма навчання)</i>		<i>150</i>	<i>78</i>	<i>30</i>	<i>48</i>	<i>0</i>	<i>72</i>	<i>7.5</i>	<i>12</i>	<i>0</i>	<i>30</i>	<i>22.5</i>

	<p style="text-align: center;">РЕГЛАМЕНТ ДИСЦИПЛІНИ «Інтегрований курс "Громадянська освіта та методика її навчання"»</p> <p>Ступінь вищої освіти Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-ЕНЕА – перший цикл Спеціальність та освітня програма 014 Середня освіта: Середня освіта (Історія) Форма здобуття освіти денна Мова викладання українська</p>
Викладач(і)	Лобко Наталія Вікторівна, Власенко Валерій Миколайович
Контактна інформація викладача	v.vlasenko@yur.sumdu.edu.ua +38050 986 27 80
Час та місце проведення консультацій	кожний понеділок ауд. К3-317 15.00-16.00
Посилання на освітні платформи для онлайн занять	
Посилання на робочу програму в каталозі курсів	https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/report/course/0f2c4138ad47bee6f6c6a6f0306bb5025975806
Засоби зворотного зв'язку	v.vlasenko@yur.sumdu.edu.ua +38050 986 27 80

ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо академічної доброчесності

Усі роботи, визначені робочою програмою, повинні бути виконані здобувачем самостійно. Під час всіх видів контрольних заходів списування заборонене. Роботи здобувача вищої освіти не повинні містити плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації, списування. Усі письмові роботи проходять перевірку унікальності з наступним аналізом викладачем результатів перевірки з метою визначення коректності посилань на текстові та ілюстративні запозичення.

Під час вивчення дисципліни неприпустимими також є інші прояви академічної недоброчесності, перелік яких визначено Кодексом академічної доброчесності університету.

У разі виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачем вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни викладач має право вчинити одну з наступних дій:

- знизити на величину до 40% включно кількість балів, отриманих при виконанні завдання на практичному занятті;
- надати рекомендації щодо доопрацювання обов'язкового домашнього завдання зі зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину 25% включно;
- не зараховувати обов'язкове домашнє завдання без надання права його перероблення;
- призначити перескладання письмового модульного або підсумкового контролю із зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину до 15% включно;
- відмовити в перескладанні письмового модульного або підсумкового контролю.

Політика щодо використання інструментів штучного інтелекту

Політика використання інструментів штучного інтелекту оголошується викладачем на початку курсу. Заборонено використовувати інструменти штучного інтелекту для підготовки робіт, визначених робочою програмою навчальної дисципліни

Несанкціоноване використання інструментів штучного інтелекту є порушенням академічної доброчесності.

Політика щодо використання матеріалів з джерел відкритого доступу

При використанні матеріалів із джерел відкритого доступу для підготовки робіт, визначених робочою програмою навчальної дисципліни, здобувачі освіти обов'язково мають дотримуватися умов ліцензій Creative Commons на використання об'єктів авторського права.

Політика щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних обставин (наприклад, хвороба, участь у програмах академічної мобільності) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Завдання приймаються виключно до визначеного дедлайну. Подання завдань після закінчення встановленого строку не допускається, за винятком обґрунтованих випадків, підтверджених документально (форс-мажорні обставини, медичні підстави, обставини воєнного часу тощо)

Якщо за результатами всіх контрольних заходів отримана сума балів відповідає позитивній оцінці (обов'язковою є умова виконання усіх вимог, визначених РП НД та регламентом), вона є підсумковою, перескладання позитивної оцінки з метою підвищення не здійснюється.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу Сумського державного університету, з урахуванням установлених строків, форм контролю та процедур повторного складання контрольних заходів.

Політика щодо оскарження результатів оцінювання

Оскарження та розгляду звернень здобувачів вищої освіти щодо оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу Сумського державного університету.

Критерії оцінювання

Перший семестр вивчення

МСО4. Підсумковий контроль: екзамен, 40 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 36-40 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 30-35 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 24-29 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-23 балів
МСО2. Звіт за результатами виконання практичних робіт, 40 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 36-40 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 30-35 балів

3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 24-29 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-23 балів
МСОЗ. Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист), 20 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 18-20 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 15-17 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 12-14 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-11 балів

Оцінювання курсової роботи

Перший семестр вивчення

МСО1. Написання та захист курсової роботи, 100 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 90-100 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 74-89 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 60-73 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-59 балів